

castellà que solien cometre els nostres rapsodes populars en els versos de romanç) «de l'un surt un *pino verde* - y de l'altre un colomà», a les altres el malentès és pitjor o agreuja aquell: «surt una paloma y també un empalomà», amb infinites variants 5 entreteixint aquests noms o una *coloma* i anàlegs. En el bell romanç del Grumet i els Alts de Marsella, de nou el malentès: amb versions on la fantasia dels recitadors broda coses com «capelleta voltada de *vert* de mar» / «un *pino verde*, que a l'armada 10 no n'hi ha» (n.º 215). — 3 Per cert en aquest poble pronunciaren *timó vèr* (1961), amb una *é* oberta, ben anòmala en tals condicions, en tot parlar occidental, i amb -r sensible (en el Maestrat la -r és muda en majoria). Sens dubte per contaminació del 15 quasi homònim *verd*, el qual té excepcionalment *e* oberta en el P. Val. Nou índici del fenomen de conflicte homonímic comentat. — 4 A base d'aquest mot i algun altre tant o més infundat, ell emeté la teoria que el Cançoner d'Urgell no era copiat per un català, però era sense altre fonament que aquest mot i algun altre mot on és tant o més mancat de base; és que cercava raons per justificar unes fantàstiques teories històriques. Ben al contrari és clar que és obra d'un home de la zona de Balaguer al servei de 25 la casa comtal. Veg. el que he dit a *FILL* dels enormes errors filològics de Llabrés. — 5 És en el títol i Ugolini fa constar que en el marge només -ader es llegeix clarament, però en tot cas és *Lo vers verdadier* lliçó clara, tant en el títol, fº 26, com l'índex 30 del Cançoner, p. 520, i aquest cançoner és del 3.º quart del S. XIV, i copiat per un català. En principi el text de les obres de Cerverí està en llengua d'oc, mentre que els títols del Canç. Gil són posats en català: ultra *verdader* hi observem, p. ex. *vassayll* 35 (84) i no *vassal*, *féu* (39), no *fetz*. En bastants casos el contrast entre el llenguatge del títol i el del text en un mateix poema, salta a la vista. Així en els títols apareix sempre *mig* (99), mentre que en el text es troben *meig* i *meya*, i això en unes mateixes com- 40 posicions (en la 37 *mig* en el títol, però *meig* v. 25), la 38 (de nou *mig* però *meig* v. 2), la 100 (*mig*, però *meig* v. 1), i en la 101 el *mig* que hi ha en el títol el contradueix *meya* i *meig* en el v. 5; oposició entre els plurals en -es dels títols (*les lettres* 53, *les rimes* 45 *soltes* 68) i els plurals en -as, sistemàtics en tot el text (passim, i en aquell mateix poema 53 hi ha *las pros domnas*, *noblas*, *blanxas*, vv. 15, 31, 22); *sis* en el títol del 18 s'oposa a *seys*, v. 24 del 46. — 6 En efecte *vertadier* és corrent i normal en l'occità 50 trobadoresc: Bertran de Born, Peire Cardenal, Cercamon, MERMENGANT, G. del Olivier d'Ar. (Appel, *Chr.*, 35.4, 77.31 i 44, 13.50, 115.46, 109c7). — 7 Més tèrbol és el valor del testimoni de les cartes del príncep de Salerno, després rei Robert d'Anjou, 55 que visqué llarg temps forçosament en un palau de Barcelona, i les escriu en un català molt barrejat d'occità, francès i italià, si bé almenys tenen el valor de ser un testimoni personal i despreocupat: carta autògrafa de 1308 i una altra en pergami, potser 60

no autògrafa, de 1315: en aquella *verdader amor*, a l'altra *vertadera* (Finke, *Acta Ar.* III, 178, 228); deuen reflectir el parlar barrejadís de l'ambient catalano-sicilià que el voltava. — 8 És, al contrari, la forma hispànica la que acaba per introduir-se a Itàlia, on amenaça consolidar-se en el S. XVII: *verdadero* en Redi, i sense disfressa sufixal: *verdadero* en Orazio Rucellai i en Oudin, veg. Zaccaria, *L'Elem. Iber. n. l. It.*, 398. A Sicília *virtaderi*, però com seria altrament, havent de conviure allà amb *viritali* i *veritiero*. — 9 Rarament en algun text en prosa, traduït del francès, on apareix un parell de vegades, la segona transcrit *verayes* per l'imperit editor italià Todesco («dels *verayes* cavellés ne dels *verayes* companys», Q., 73.13, de nou 100.13), però es tracta d'una grafia *verayés* mal resolta, on la titlla no significa més que un aclariment de la *y*; Todesco (cf. pp. LIX-LX, 100.21, 99.6, 101.13) introdueix a causa d'això altres formes inexistentes: *reyes* per 'reis', *parayns* per *parayés*, *tesmanys* per *t'esmayés* 'et desmayés'.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
metre en ver, *en ver metre*, *dir ver*, *ginesta vera*, *oliver ver*, *olivera vera*, *timó ver*, *lletrera vera*, *cirerer ver*, *mançanilla vera*, *vinya vera*, *Ses Mates Veres*, *Ses Jonqueres Veres*, *rosa vera*, *canya vera*, *ploma vera*, *oliva vera*, *pi ver*, *El Pi Ver*, *Es Pin Vers*, *pinar-ver*, *Es Pinar-Ver*, *tortuga vera*, *de ver*, *de ver en ver*, *per ver*, *per lo ver*, *en ver*, *de veres*, *a de veres*, *de bon de veres*, *de ben de veres*, *com es vet-la revenjolí*, *verament*, *o verament*, *o ver*, *veritat*, *vritat*, *virtat?*, *vitat?*, *tat?*, *verdát*, *vertat*, *verdader*, *vertader*, *verdaderament*, *vertaderament*, *Lo Verdader Català*, *veritable*, *vritable*, *viritable*, *veritantment*, *veraç*, *veracitat*, *verissim*, *verisme*, *verista*, *veristic*, *deverar*, *averar*, *averany*, *averament*, *adverar*, *adveració*, *adverador*, *mala-vera*, *camí de malavera*, *veracreu*, *veracreuer*, *veramor*, *veredicta*, *veridic*, *veridicitat*, *verificar*, *verificació*, *verificable*, *verificabilitat*, *verificatiu*, *verifigi*, *revera*, *versemblant*, *versemblança*, *versemblantment*, *inversemblant*, *inversemblança*, *verisimil*, *inversemblant*, *verosimil*, *verosimilitud*, *verai*.

Ver (ant.), V. *veure* *Veraç*, *veracitat*, *veracreu*, *veracreuer*, V. *ver* *Verada*, *veradó*, V. *verat* (VARI) *Verai*, *veraiament*, V. *ver*

VERAL, 'zona extensa que forma part d'un terme municipal', 'paratge rural', mot peculiar de la meitat NE. del Princ., d'origen incert; sense descartar la possibilitat que sigui derivat d'una arrel purament romànica, és més probable que sigui de nissaga pre-romana, que no podem precisar, tenint en compte que hi ha unes quantes pistes versemblants, en particular com a derivat dels mots aborígens que han donat: a) el cast. i b. ll. antic *vereda* i gall.-port. *verea* 'camí tradicional, camí ral', 'zona servida per certs missatgers i enviats habituals (usant un d'aquells camins)', b) el port. *beira*, lleon. i cast. *vera*, 'riberal d'un riu', 'vall', 'rodalia';